

vhodně doplnit také kvantitativními metodami, které budou schopny popsat výsledky výzkumu z hlediska četnosti používaných pojmů a odlišností v preferencích (analýza rozptylu).

Historiografický výzkum v pedagogice

Příspěvek ukazuje možnosti využití smíšené metodologie v kombinaci údajů z kvalitativního a kvantitativního přístupu pro poznávání minulé podoby skutečnosti v oblasti dějin pedagogického myšlení a vývoje školství. Autor poskytuje informace o slabých a silných stránkách tohoto přístupu, např. v míře zobecňování nebo využití pro metodu typických příkladů vzniku a zániku jevů, a nastavuje diskusní otázky, do jaké míry je možné použít pro poznávání sledovaných témat v dějinách každodennosti krokovaní tzv. smíšené metodologie. Příspěvek ukazuje na řadě příkladů z vlastních výzkumů autora použití výše uvedených metodologických přístupů a technik historikovy práce, včetně využití tzv. evidence based research. Příspěvek uvádí příklady z oblasti vlivu působení osobnosti (psychologická analýza externích důsledků), dějin institucí (kvantitativní přístupy statistické, empirické „evidence based research“ v kombinaci s přístupem jedinečnosti případové sondy) a myšlenkových proudů (vnitřní a vnější analýza pramenů).

Karel Rýdl

Využití smíšené metodologie s ohledem na historiografický výzkum v pedagogice a dějinách školství

Katedra věd o výchově FF UPa

Pojem reformní pedagogika je stále velmi často skloňován nejen v české pedagogické literatuře. Reformní pedagogika je často vzývána v pedagogických kruzích jako epocha, která otevřela zásadní změny pedagogické teorie a praxe a radikálně změnila podobu vnitřního chodu škol. Oproti tomu významná studie Jürgena Oelkerse z Univerzity Curych „Reformpädagogik. Eine kritische Dogmengeschichte“ (1989) definuje, že reformní pedagogiku je chybné chápat jako epochu dějin pedagogiky specifickou systematickou teorií. Síla reformní pedagogiky dle Oelkerse nespočívala v nové pedagogické teorii, ale v její proklamativní síle diskursu, který odsuzoval předcházející diskusi jako nereformní či stagnující, polarizoval pedagogickou diskusi na reformní a stagnující. Oelkersova práce založená na „novém čtení“ pramenů se ostře postavila proti tezí duchovědně laděných studií Wilhelma Flitnera (1931), Hermanna Nohla (1949) či proti studii Hermanna Röhrse „Die Reformpädagogik“ (1980). Pokud byla

Tomáš Kasper

K dějinám pojmu reformní pedagogika – metodologické přístupy

Katedra pedagogiky a psychologie FP TU v Liberci

reformní pedagogika nezdravě mytizována jako epocha, která stavěla proti staré škole a výchově novou školu a výchovu, která polarizovala pedagogickou teorii a zejména praxi na dobrou a špatnou, nabízí se otázka, jak byla strukturována pedagogická diskuse před „počátkem“ reformní pedagogiky? Jak byla česká pedagogická diskuse rozvržena po zásadní reformě školství v roce 1869, respektive před platností novely v roce 1883? Jednalo se o období bez reformních změn školství a pedagogické teorie? Byla pedagogická diskuse mezi roky 1869–1883 v českých zemích reformním proudům uzavřena? Je platná teze, že období před reformní pedagogikou bylo reformou netknuté, jak často reformně pedagogické texty deklarovaly? Diskursivně analyzovány budou primární časopisecké prameny z daného období – zejména časopisy Komenský, Beseda učitelská, Posel z Budče.

Petr Knecht,
Eduard Hofmann

**Zeměpis v české škole:
Vývoj cílů a obsahů na
pozadí kurikulárních
reform**

Institut výzkumu školního
vzdělávání PdF MU,
Katedra geografie PdF MU

V příspěvku je stručně představen vývoj vyučovacího předmětu zeměpis na našich školách. Vývoj zeměpisu je rozdělen do etap, které jsou vymezeny klíčovými kurikulárními reformami. Na základě analýzy kurikulárních dokumentů a dalších dobových odborných textů jsou stručně popsány proměny cílů a obsahů geografického vzdělávání. Autoři se zabývají důvody těchto proměn a kladou si otázku, zda a jakým způsobem byly zamýšlené proměny implementovány do praxe. Analýza ukázala, že geografické vzdělávání bylo v minulosti předmětem mnoha reform, jejichž cíle se většinou nepodařilo zcela naplnit. To zřejmě souvisí s tím, že implementace reformních myšlenek do praxe závisí především na akceptaci a pochopení těchto myšlenek učiteli, což je mnohdy podceňováno.

Příspěvek přináší vybrané výsledky z výzkumu zaměřeného na české obecné menšinové školství v soudním okrese Ústí nad Labem. Po vydání tzv. Metelkova zákona dochází v této oblasti k mohutnému nárůstu českých menšinových škol (zejména obecných). Doproběhuzřizování a fungování menšinových škol ovšem reálně zasahovaly různé události, které vyplývaly jak ze vzájemného soužití českého a německého obyvatelstva, tak i z měnící se politické a hospodářské situace v této příhraniční oblasti. Jednou z otázek, kterou vzhledem k porozumění celé problematiky nelze pominout, je i otázka postoje německé majority k československému menšinovému školství a jeho projevů. Tato otázka je také hlavním bodem tohoto příspěvku. Tedy jaké byly postoje a projevy německého obyvatelstva soudního okresu Ústí nad Labem v letech První československé republiky? Autor při tom sleduje tři hlavní období. Dobu po vydání tzv. Metelkova zákona, období nástupu hospodářské krize a období vzestupu politické strany SDP Konrada Henleina. Tyto události dle názoru autora formovaly vědomí německého obyvatelstva, které následně mělo určitý vliv i na další události spjaté s fungováním českého menšinového školství ve sledovaném okrese, jak bude prezentováno na konkrétních případech. Autor v tomto výzkumu vychází z kvalitativní metodologie. Opírá se přitom o kombinaci metod využívaných při historickém výzkumu. Pramennou základnou mu jsou zejména archiválie uložené v Archivu města Ústí nad Labem a dobový periodický tisk.

Michal Šimáně
**Postoje a projevy
německého
obyvatelstva
k československému
menšinovému školství
v okrese Ústí nad
Labem v období
První československé
republiky**

Ústav pedagogických věd
FF MU

S ekonomickým, politickým a kulturním rozvojem společnosti nabývá na důležitosti potřeba hledání odpovídajících metod vyučování cizím jazykům. Každá nová metoda před sebe klade odlišný cíl a podle toho se různí i prostředky jeho dosažení. Jeden z těchto prostředků představuje text, který může být využíván jako východisko k získání znalostí a dovedností důležitých pro konkrétní vyučovací metodu. Text také vystupuje v roli cíle samotného v podobě produkce vlastních psaných či mluvených textů v cizím jazyce. Příspěvek je věnován analýze role psaného textu, jeho forem, funkcí a míry využití ve vybraných vyučovacích metodách od středověku po současnost.

Julia Gaponenkova
Caltová
**Historický vývoj úlohy
psaného textu ve
vybraných metodách
vyučování cizím
jazykům**

Katedra rusistiky
a lingvodidaktiky PedF UK
v Praze